عەفرين پەيامێك بۆ ئەمەريكا...نووسينى: زيگمار گابريل، وەزيرى دەرەوەى پێشووى ئەڵمانى

و. لە ئاڵمانييەوە: هەڵۆ بەرزنجەيى ....

هێرشە سەربازييەكانى توركيا لە عەفرين، پەيامێكى ڕوونە بۆ وڵاتە يەكگرتووەكانى ئەمەريكا: نابێت هيچ بڕيارێك لەسەر ڕێكخستنەوەى ناوچەكان، پاش تەواوبوونى شەڕى سوريا، بەبێ توركيا جێبەجێ بكرێ و هەروەهاش وەك هەميشە،توركيا هيچ جۆرە دەسەڵاتێكى ناوچەيى لەژێر كۆنتڕۆڵى كورد دا پەسەند ناكات. بۆئەوەى ئەم پەيامە ڕوون و ئاشكرا بێت،كۆمارى توركيا هێزە زەمينييەكانى لە سوريا خستۆتە جوڵە و گەورەترين شاڵاو و هێرشى ئاسمانى لە مێژووى خۆيدا بەرپا كردووە،بەردەوام نيوەى زياترى هێزە ئاسمانييەكانى لە هێرش و پەلاماردان.

ئەمەش ل□ د□ق□ر□كدا ساز دەبێ كە سەروەريى ئاسمانەكەى، وا لەژێر دەسەڵاتى ڕووسيادا، بەڵام ڕووسيا ڕێگەى داوە بە هێرشە ئاسمانييەكان بۆسەر عەفرين، لەبەر ئەوەى ئەمە خزمەت بە بەرژەوەندييە درب□ژخايەنەكەى دەكات: تەڵزم و دەلاقەيەك بخاتە نێوان پەيوەندييەكانى ئەمەريكا و توركياوە.

پێشتر چەند گفتوگۆيەكى توند لە نێوان و ئەمەريكا دەربازى رۆڵى هێزە كوردييەكان لە باكوورى سووريا كراوە.ئەمەريكا دەستى بەوە كردووە لە نێوان هێزە چەكدارەكانى YPG دا و كوردانى سووريا پارتى يەكێتى ديموكراتى PYD هەروەها PKK دا جياوازى بكات. پێى وايە يەپەگە و پەيەدە جياوازن لە پ ك ك، نە لە ئەمەريكا و ئەوروپا، ياخود ئەڵمانيادا قەدەغەكراو نين.

بۆ توركيا و زۆربەى چاودێرە نێودەوڵەتييەكان، ئەم جياكارييە دەستكردە. پەيوەندى نێوان پ ك ك و يەپەگە و نەك هەر لە لايەنى سيمبۆلى و ئايدۆلۆژييەوە زۆر توندە،پياو دەتوانێ بەئاسانى ب□□□،ك□ يەپەگە و پەيەدە لەژێر ستراتيژى سەركردايهتى پ ك ك دان. بێگومان

ڕێژەییەکی زۆری ئازادی جموجوڵ و چالاکی خۆیان هەیە، بەڵام زۆرینەی هێزەکانی ئەمەریکا، دەیانەوێ سوود وەرگرن لە توانا و لێهاتوویی یەپەگە لەشەڕی دژە داعش دا. سەرباری هۆشداری دانی تورکیا، ئەمەریکا هەر بەردەوام چەک،لەپێناوی ئەو مەبەستەی سەرەدا، بە چەکدارەکانی کوردانی سووریا ڕەوانە دەکات.
زۆرینەی سەرکردە سیاسییەکانی ئەمەریکا ئامادەبوون، لەپێناوی ئەم کارەدا نرخ بدەن: دروستکردنی ناوچەیەکی ئازادی بەرگریکردن لە باکووری سووریا، لەسەر سنووری تورکیا لەژێر کۆنتڕۆڵی کوردان.
بەهەند وەرنەگرتن و زیاتر ورووژاندن بەرامبەر بە بەرژەوەندییەکانی تورکیا،بەزەحمەت ڕامان دەکرێت. هەردوولا — تورکیا و پ ک ک و هاوگرێدراوەکانیان — دوای سەرنەکەوتنی گفتوگۆکانی ئاشتی ناوخۆی تورکیا، لۆژیکی بەنێونەتەوەییکردنی بەدوادا دێت. لەگەڵ ئەوەشدا دەوڵەتێکی کوردی هەرێمی لە عێراق و یەکێکی هاوشێوەی لە سووریا، وە هەروەها خەباتی خۆسەری سەربەخۆ لەسەر زەمینی تورکیا دەبێت ئەنجام بدرێن، ئەمە بۆ پ ک ک شتێکی بێگومان و چەندوچوونە. بۆ تورکیا گەورەترین هەڕەشەیە. لەبەر ئەوە خەبات بۆ ئەمە یان دژی ئەمە، هەر بەردەوام بە ڕێگای سەربازی دەچێت بەڕێوە.

کارە زەبروزەنگەکان ئەشکەنجە و کوێرەوەریەکان، ئەوەی خەڵکی سقیلی کورد دەیان ساڵە پێویستە بیچێژن بێ کۆتایی ناگات. بێتاوانەکان دەکوژرێن لە پێناوی کێشەیەکی سیاسی ڕەگوڕیشە قووڵ لەناوچەکەدا. لەرێوەدا ئەم سەرۆک کۆماری تورکیایەی ئێستا بوو،لەکاتی خۆیدا وەک سەرۆک وەزیران زۆر زۆر ئازایەتییەکی گەورەی نیشان دا، هەوڵی دا لە پێناوی ئاشتی نیشتمانیدا. سەرنەگرتنی ئەم گفتوگۆیانە لە ساڵی ٢٠١٥ دا، ئەمرۆ وەک ئاکامێکی درێژبووەوە لەمەودای درێژەکێشانی شەڕوهەرای سەربازی بۆ سووریا و ڕەنگە لەوە زیاتریش کاریگەری هەیە. لە هەلومەرجی ئێستادا مەسەلەکە ناواقیعیی دەبێت، هەر تەنیا بە گەڕانەوە بۆ گفتوگۆکانی ئاشتی ناوخۆی تورکیادا،بمانەوێ ڕووبەڕووی بەرفراوانبوونی شەڕوهەرای سەربازیی بینەوە و بۆ هەمیشە ڕاگرین. هەوڵێکی یەکجار گەورەی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی گەرەکە، بۆ سەرلەنوێ کردنەوەی پەنجەرەیەکی وا بۆ لێک تێگەیشتن،کە لە ئێستادا، بە تەواوی قەپات کراوە.

لەبری ئەوە هەروەها شەڕ دژی گرووپە کوردییەکان لە ناوچەکانی کشانەوە و دەرەوەی تورکیاش زاڵە بەسەر سیاسەتی دەرەوەی تورکیادا. ئەم پێشڕەویکردنە نیشانی دەدات: هەروەها تورکیاش ئامادەیە لەم

پێناوەدا نرخێکی گران بدات. ئەم نرخە لەناو ئەو چارسەرەدایە کەوا بۆ ٦٠ ساڵە دەبێت هەیە و گرێدراوە بە ڕۆژئاواوە.

تورکیا ترس لە ئاکامەکانی جیۆپۆلەتیکی شەڕ لەگەڵ ئەمەریکادا نییە، یاخود بەلانی کەمەوە بە کەمی دەگرێ. لە بەرامبەر ئەو باڵادەستییە هەرێمییە کورد لە سنوورەکانیدا. هەمان کات ئەمەش بۆ ئەمەریکا وا بە دیار دەردەکەوێ لە بەردەم هەڵسەنگاندنی شەڕێکدایە لەگەڵ تورکیادا، کە شیاوی بەڕێوەبردنە بۆ ماوەیەکی دیاریکراو، یاخود دەبێت ڕۆڵی جیوستراتیژی تورکیا نادیدە بگرێت. دەشێ هەڵسەنگاندنی یەکەم بێتە هەڵە، دووەمیان ئاکامی کارەساتاوی بەر لەهەر لایەک، بۆ ئەمەی ئەوروپایی لێ بکەوێتەوە.

تورکیا وەک یەکێک لە ڕۆژئاوا،لە ناتۆ و لەدواجاردا لەسەر ئاڕاستەی ڕووەو ئەوروپا، وازی لە بێنین بۆ ئەوروپا مانای سەرکێشییەکی نوێ و یەکجار ترسناکە. نەک هەر تەنها بە بادانەوەی بە لای رووسیادا هێزوتوانای پەیوەندییەکانی ڕووسیا و ناتۆ بەتەواوی دەگۆڕێ، ئیمە لە دەرەوەی سنووری ئەوروپا هیچ هاوپەیمانی ترمان نابێت، بەڵکو نەیاری بەتوانا و هێزدار. بەڵام بەرەو پێشچوونی تریش شیاوی بیر لێکردنەوەیە: گۆڕانەوەی بەهێزی تورکیا، لە ستراکچەری دەوڵەتێکی لایستییەوە بۆ توانا و هێزێکی ئامادەگی بزافی ئیسلامی.

جیا لەمانەش نموونەی خۆچەکدارکردنی ئەتۆمی وەک ئەوەی کۆریای باکوور، لە ئێستادا پێدەچێ وڵاتی وەک عەرەبی سعودی بیەوێ هاوشێوەی بکات. دەشێ زۆر بەخێرایی و ڕاستەوخۆ لەسەر سنوورەکانمان دووبارە بێتەوە. هەموو ئەمە واقیعێکە نییە،و پێویستیش ناکات وای لێ بێت. بەڵام بۆ ڕێگریکردن لەمە، پێویست بە ستراتیژێکی نوێ تەواوی ئەوروپایە، لەگەڵ تورکیا بەو دۆخەی ئێستاشەوە کە تێیدایەتی.

ئەوە ڕاستە ڕەخنە لە پێشێلکردنی مافی مرۆڤ و کەماسی لەئازادی چاپەمەنیدا و پەلاماری سەربازی تورکیا لەعەفرین بگرین. لە ئەوە بەتەنیا بەس نییە. ئەوە ئاسانە بەدەربڕینی ڕەخنە خۆت ئاسوودە بکەیت، بەئاشکرا ڕەخنە دەردەبڕین. لەبەر ئەوەی پیاو لەتەک ڕووسیادا هێزی دووەمی خراپەکاری ناسیوە، کە پیاو دەتوانێ ڕۆژانە بەهاکانی خۆی بپارێزێ. دۆخی هەڕەشەکان، کەم نابنەوە.هەروەها ئەزموون لەگەڵ گەمارۆدان لەسەر روسیا،هیوادارین فێری کردبین کە ئەمەش ناتوانێ هیچ ڕێگاچارە بێت. هەڵبەتە تورکیاش بە دڵنیاییەوە، نایەڵێ لەم ڕێگایەوە بکەوێتە ژێر کاریگەرێتییەوە. بە ئەوەی بەرژەوەندییەکانمان بەجێ بهێنین، هەوڵی زیاترمان گەرەکە.

هروها ئم برژوندییش فرلاین: ل پشی پشو ئاگربست د، اگرتنی یاسای نودوتی و یارمتی ب خکی سقیل ل سووریا، هروها ل ژهاتی باشووری تورکیا، ل ناوچ کوردییکان. ئمش بو دست پ دکات، ک ئیم استگبین، ن زبروزنگ و بارودخی ژیان ل ژهلاتی تورکیا بشوییک ل شوکان ج قبوکردن، نخمی تورکیا ل برامبر پ ک ک و هاوگردراوکانیدا ناهقیی. هر خودی کشی کورد ورگرین زگرتن، ل داوای مافمرییکان بگرین و ب ئازادی و هلومرجکی باشتری ژیان درکوین، ئم نابا مانای ئو ب، ونییکی فلکلری پ ک ک و دستو دائیرکانییان نیشان بدین. ئ خ پ ک ک ل ئمانیاش قدغی، ل برئوی رکخراوکی کرمینالو بازرگانی ب ماد هشبرکان، بازرگانی چک و مرڤو و مرڤو دبات بو و بزر پار لخک دسن.
با خمان هنفریونین، تورکیا دوتکی هرمی هژمووندار، لژر دساتی پیدو پ ک ک دا قبو ناکات و ل پویستیشدا، بزامندی ووس و ئران و سووریا دژی دوستتو. براوکش مسک و دیمشق.

لبرئو پویست برژوندیکانی خمان، بر لهر شتکو بت، تورکیا لووی جیپلتیکو هر ب خمانو" وابست بکین" ـ هروها پیاو دتوانی ب "شوورگرین " ب ئوی نکا ب همیش بترنجت کی تایبتو، ئاکامکی ب ئم سرریکی نادیار لخبگر. ل ئستادا ئمی ئمان بتایبت دب بزانین، چند ترسناک، گایکی تایبتی هزی سربازی ب هموو ئوانی تر. ئم هو سخت نائاسی پویست بگرین ئست، للایک بدنگ نبین لخنگرتن، للایکی دیکو، هموو بژاردکانی تر ب پکو کارکردن بخین گ. تورکیا پویست هست بکات کلای ئم شتک دباتو/ دست دکوت و ب ئمش زرشت ددن.

هر ل یکتی گومرگو تا هاوکاری پکو کارکردن ل سیاستی پنابران دا، ل پشتیوانی ئابووریو تا هاوکاریکردن لبواری خوندن و زانستیشدا. ب ئم دبت چالاکان برو لای تورک بین. نک بئوی هر دیالگی دوتی یاسای بخین بردست و پشکش بکین، بکو ئامادش بین ل بیناکردنوی دادگای تورکیادا، دوای کاریگریکانی هوی کودتاکو، بشداری بکین و کاریگریکمان هبت.

ئەوە تەنها هەڵەیەکی سیاسەتی کۆنزەڤاتیڤکارەکان بوو، بەدیاریکراوی پێش ساڵانێک سەرمایەی دەوڵەتی یاسا، باس لەگفتوگۆکانی بوونە ئەندامی تورکیا لە یەکیتی ئەوروپادا/ EU نەیکردەوە. ئەمەش بێتە هۆی کۆتاییهاتنی کردەوە سەربازییەکانی تورکیا لە باکووری سووریا، پەیوەندی بەو بژارانەوەی ئەمەوە یە، هەروەها دەستپێکەکی توندوتیژیی هاوکاری و ناردنی چەک و تەقەمەنییە، لەگەڵ دەوڵەتی تورکیا ـ ناتۆدا.

ئەوەی حکومەتی ئەڵمانیا، دوای پەلامارەکانی تورکیا بۆ باکووری سووریا، هیچ چەکێک بۆ تورکیا ڕەوانە ناکات، بڕیارێکی ڕاست بوو. تورکیا بیری لەوە کردەوە لەگەڵ رووسیادا ئەم کارە بکات، بەڵام پەیوستە ئەمە بە خەم نەبین، هەموو ئەمانە گەنگەشەی سیاسی ئەمە لە ئەڵمانیا دەخاتە ژێر سترێس و ناڕەحەتییەوە. هەموو نائاسوودەیەکە دژوار و ڕەنگە بەتایبەتیش نەبێت لە بەرپەرچدانەوە و دژوەستانەوە. هەروەها دوودڵ بوونی مەڵائەی و پەیوەریی، کە هەرکەسە دەتوانی دژی قسە بکات. ئەوە نابێت وەڵام بدرێتەوە بەڵام بەرژەوەندییەکان ئەمە نییە، ئەوە ڕێگایەکە کە هیچ گۆڕانتی سەرکەوتنی و سەرکەشی لەخۆ نەگرتووە.
بەڵام تورکیایەکی ریزپەڕەی ڕێگای تایبەت، تورکیا وەرچەرخاوە لە ڕۆژئاواوە، لە ئەوروپا و لە ناتۆ، بۆ ئەمە و هاوەڵاتی تورک سەرەڕەییەکی زۆر گەورەیە.

سەرچاوە: دەر تاگەس شپیگل ژمارە ٢٣٤٢٢، ڕۆژی ٢٥/٣/٢٠١٨
وتارەکی تایبەتە تەنیا بۆ ڕۆژنامەی ناوبراو نووسراوە.
https://causa.tagesspiegel.de/politik/nach-afrin-welches-verhaeltnis-hat-der-westen-zur-tuerkei/afrin-ist-eine-botschaft-an-die-usa.html